

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
11 Aprile st. v.
23 Aprile st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 15.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Colibă și palat.

— Novelă. —

(Urmare.)

— Pentru că și acela te iubește?

— Ba. Dar pentru că eu nu iubesc pe nimene.

— Îndeșert vrei să-ți ascunzi taina. Știu că iubești. Nu poți să nu iubești. Ești frumoasă, și precum ved, ai o inimă cultă.

— Nu știu, decă sînt vrednică de acésta numire. E drept, că decând te-ai dus dta de acasă cu fratele meu, eu am crescut așa dîcînd în casa dvóstre. Mama dtale, iubita noastră boerésă, me are 'n drag, m'a învățat multe bune și frumoșe. Dumneșeu să-i resplátéscă pentru atâte bunetăți!

— Așa dară mama a fost crescătórea dtale! E bine, eu voiu continuă ceea ce a început dēnsa. La noi și la dvóstre acasă îți voiu vorbi despre călétoria noastră.

— Te voiu ascultá toldéuna cu plăcere și cu mulțămítă.

— Până ce 'ntr'o dî voiu aduce pe mândrul Fét-Frumos și vom peți pé lléna Cosinzana. Și aturci vom întinde o muntă mare, o veselie de care n'a mai fost. Eu voiu începe jocul cu mirésa.

— Atunci va trebui să fii dta mirele, pentru că la noi mirele începe jocul cu mirésa.

— Cine n'ar fi bucuos mirele unei dîne?! Dar tērgul stă din doi. Însedar așa voi eu, fără dta. Iēr dta nu poți să voiești, căci ai dîs că nu iubești pe nimene.

— Din feciorii din popor.

— Dar pe mine?

— Cine nu te-ar iubi pe dta?

Aceste cuvinte rostite cu suris drăgălaș frapară pe Leon. Știea, că copila glumeșce, dar îndreznéla ei i plăcea. Cui nu i-ar plăcē, când o fētă frumoșă chiar și din glumă i dîce, că-l iubeșce!?

Și fiind că gluma i plăcea, el o continuă:

— Așa dară me primești de mire?

— Nu dîc ba.

În momentul acesta musica începū să cante de nou o horă. Feciorii și fetele se 'nșirară. Iuonel încă se apropiă ca să cēră pe Florica la joc.

Ea însă il zări și dîse lui Leon:

— Decă vrei să-mi fii mire, să ved cum șciți jocă?

— Voiu încercă numai decăt, și decă nu voiu șci bine, te rog învăță-me!

Și după aceste vorbe, o prinse de mână și o conduse în șirul jucătorilor și începură a jucă și ei hora.

Bietul Iuonel se uită la ei măhnit, dela un timp însă își luă și el o jucătóre și intră și el în joc, dar cu ochii tot la Leon.

Poporul care vedū pe fiul boerului intrat în horă, se simți fórté măgulit și priviá cu plăcere cum acela jocă cu veselie dearēndul cu fiii și ficele din popor.

Ėnsuș boerul se cobóri jos și se desfetă în acésta vedere, iēr boerésa se delectá din feréstă în fiul seu mult iubit.

Toți se bucurau, numai unul se 'ntristá, Iuonel; toți erau veseli, numai dēnsul deveniá tot mai posomorit.

Leon jucă din ce în ce mai bine. Situațiunea în care se aflá, il încantá, se simțiéa fórté vesel, fericit. Si în esaltarea sa, la o învērțitură, furá o grabnică sărutare copilei cu care jocă.

Acésta se 'ntēmplá atât de repede, încat părea că nimene n'a observat-o. Dar totuș a fost un ochiu ager, care a vedut ce s'a întēplat.

Abiá își redicá buzele, ca un fulger se repeđi spre el un fecior din șirul jucătorilor. Leon nici nu-l observá, căci priviá tot la Florica. Însē tinerii de lângă el băgará de sēmă și opriră pe acela, carele, precum de sigur ați ghicit, a fost Iuonel.

Dar Iuonel tot nu se linișci, el se tot smānciá și strigá să-l lase a prepădi pe acela, care a sărutat pe drăguța lui.

La asta apoi și Leon deveni atent, și numai atunci a observat, că dēu a făcut un ce necuviincios. Dar faptul s'a întēplat. Nu s'a mai putut corege.

Voiá să se apropie de el, să-l mângăie, că totul a fost numai o glumă; dar în momentul acela boerésa spăriatá strigá din feréstă lui Leon să mērgă sus.

Leon, cređēnd, că tulburarea se va linișci și fără el, grăbi să se ducă la mamă-sa.

Si acésta fu mare greșelă.

Iuonel vedēnd, că Leon s'a depártat așa de repede, cređū, că acela a fugit de frică. Se 'mbărbătá dară și strigá și mai tare.

Resultatul fu, că el se 'nceierà și mai tare cu feciorii, cari în sfērșit il bătură bine. Si decă Radu nu se punea să-i molcoméscă, s'ar fi escat o bătaie generală.

Astfel, se 'ntelege, că jocul se 'nterupse și petrecerea se ciuntá, ducēndu-se toți care 'nceátrau.

Așa trist se sfērși petrecerea poporului.

II.

Sfērșitul atât de trist al petrecerii arangiate în onórea sosirii acasă a fiului boerului avū impresiune

neplăcută atât asupra familiei boeresci, cât și asupra poporenilor.

Tuturora le părea rău, că o bucurie atât de sinceră s'a conturbat într'un mod așa neplăcut, că veselie a devenit supărare.

Mai ales simțeau părere de rău bătrânii satului, cari ca oameni procopsiți scieau cât mult bine le-a făcut familia boerescă. Cât de crud fu aceea insultată acuma! De acuma înainte de bună seamă nu va mai fi atât de darnică, nu-și va mai aduce aminte de lipsele și de bolnavii din sat. Nu ău, căci boerésa s'a supărat.

Dar și tinerimea eră necășită, căci i s'a stricat o bună veselie. Cine șcie, când va mai pute ea să jöce cu atăta plăcere!? Boerul e puternic, döră va și opri jocul pentru totdeuna!

Nu se pöte însă negă, că tinerimea avea și alte pricine pentru supărare. Fetele, s'o spunem curat, se cam necășeau pe Leon, că dintre atâte tocmai pe Florica a dislins-o cu jocul și cu — sărutarea. Ori cât de sfiiciose, ele totuș s'ar fi simțit fälöse, decumva „necuviința“ aceea li s'ar fi întemplat lor și nu Floriceii, care — după convingerea lor — nu eră cea mai frumoasă fetă în sat. Feciorii, séu mai bine unii din acestia, pis-muiau pe Leon, că nu ei, ci el a sărutat pe Florica.

E bine, fie din ce causă, destul, că supărarea eră mare și generală. Deci este un ce förte natural, că bătrânii satului și începură a se gândi despre modul, cum ar trebui să locmescă ce s'a stricat.

Radu le vini întru ajutor cu un svat. El le spuse ca satul să trămită la boerul o deputațiune, care să cëră iertare pentru cele întemplate.

Svatul bun se și primi și îndată în demineta următore doi-spre-dece oameni bătrâni, în frunte cu judele, tatăl lui Iuonel, merse la boerul să îndeplinescă acésta îndatorire.

Boerul i primi cu îndatinata-i bunăvoință, le mulțămi pentru acest semn al alipirii și dragostei lor, și i asigură, că dënsul și familia lui a uitat totă neplăcerea, că și în viitor i va iubi ca pân'atunci. Dar să uite și ei, de cumva fiul lui döră a greșit, sărutând pe sora amicului seu, pe care o cunoșcea încă de mică.

Tramișii poporului tocmai voiră să iese, plini de mulțămire, când intră Leon și le ăise, că și dënsul are o cerere.

— Ve rog, — continuă dënsul, — ca numai decât să eliberați pe Iuonel, carele se află închis. Nu el, ci eu sânt vinovat. El n'are altă vină, decât aceea că iubeșce.

— Décă voiți, — respunse judele-părinte, — se va întemplă și acésta. Dar îl voi aduce să se röge de iertare.

— Nu vreu, — ăise Leon. Ar fi pré mult a-l umili într'atata. Lasă că ne vom întelni noi acuș și atunci ne vom împacă.

— Bine ăice fiul meu, — încheiă boerul. Eliberați pe Iuonel și dați-i pace!

— Fie dar așa! — ăise judele. Noi ve mulțămim încă'odată pentru dragostea ce ne-ați arëtat și ve rugăm să nu ne uitați nici în viitor!

— Nici odată, oameni buni! — aprobă boerul.

Si oamenii se depărtară linișciți, spunënd și celor d'acasă vorba bună ce li-a trămis boerul. Așa apoi veselie cuprinse ierăș inimile și tot satul se bucură de nou.

Intr'aceste judele își eliberă fiul, și i ăise:

— Acum te du la boerul și mulțameșce fiului seu că te-a scos din temniță!

— Eu? — strigă acela restit, — nici odată! Pără-i bine, că a scăpat nebatut, că de-l apucam, îl pre-pădiam. Dar să röge pe Dumneău să nu-mi mai facă

asemene rușine, că atunci unul din noi va rămâne mort.

Si după aceste vorbe, fără să aștepte dojéna părintelui seu, plecă repede și se făcù nevăđut.

Unde a mers Iuonel? Cine șcie! Trei ăile nu l'a mai vëđut nimene. Numai a patra ăi a sosit un fecior acasă dela pădure, carele a ăis, că l'a zărit rătăcind prin codru.

Öre ce caută el p'acolo? Ce are de gând să facă? Nu cumva, în desperațiunea sa, voieșce să fie hoț de codru?

Aceste întrebări și le puneau sătenii, însă nimene nu eră sigur, decât a ghicit adevêrul.

— Timpul va arëtă acuș, că pentru ce a fugit Iuonel la codru! — ăiceau ei în sfêrșit, tot mai sperând, că peste o ăi döue se va rentörce și el de acolo. Décă nu alt ceva, dar fömea l'a mână acasă, căci acolo nu va avé ce să mance.

Dar așteptarea lor nu se realiză. Trecù o ăi, trecură döue, și Iuonel nu mai vini de fel.

Nici nu va vini ăeu acela, căci e dus departe, tocmai în fundul codrului; ura l'a mânat pân'acolo și nu-l va rentornă decât numai resbunarea.

Dar resbunarea lui va să fie grozavă, precum merită acela, care i-a rupt flörea bucuriei, care i-a ofensat sentimentul cel mai delicat.

Oh! de s'ar întelni odată, colo 'n fundul codrului, cu acela care i-a amărit vieța, cu fiul boerului, cu ce drag ș-ar stëmpëră nebunul dor de resbunare!

Dar nici să nu-l ducă Dumneău acolo pe Leon, că nu va scăpă viu!

Si ietă că Leon tocmai acolo se gătă. Nu pentru ca să 'ntălnescă pe Iuonel. Nici nu șciea unde se află acesta. Dar nici nu se interesă de el. Ci ca să facă o vënëtoare.

Leon eră un vënëtor passionat. În călătorile sale prin străinătate arare ori avuse privilegiul să satisfacă acésta pasiune a sa. Venit acasă, usă dară de primul seu timp liber spre a arangia o vënëtoare.

În fruntea acestei întreprinderi se puse tatăl seu. Asemene un mare vënëtor. Dënsul înștiință îndată pe amicii sei din giur, că are să țină o mare vënëtoare de urși. Aceia veniră toți și se formă o societate mare.

Vesel porniră toți la codru. O mulțime de pușcași, gonaci, câni și cară încărcate cu felurite bucate și beuturi.

În ăia primă norocul nu le surise. Nici un urs nu se vëđù. Dar pădurarii asigurară societatea, că în ăia următore negreșit vor avé o recompensă de ajuns.

Vënëtoarea se continuă cu speranțe nöue. Însé norocul nici de asta-dată nu părea a suride. Trecù de miédăđi și încă nici o pușcă nu se descărcă.

Leon eră postat la locul cel mai bun. Adeca acolo, unde nesmintit avea să trecă vr'un urs. Pădurarii cunosoc bine culcușul și drumul urșilor. De aceea au recomandat lui Leon să steie 'n locul acela.

Însé de asta-dată par că nici pădurarii nu ghiciră locul. Ursul nu mai viniă și Leon își perdù totă plăcerea. Hah! de ar vini unul.

Ietă-l'ai!

Abiă rostii aceste cuvinte, ietă că se ivi din o tufă un urs. Eră un esemplar uriaș. Însăpăimântător! Leon tresări de bucurie.

Ursul ieșind din tufă, se opri pe cărare și privi în giur de sine. Leon întrebuintă momentul acesta. Luă pușca, țintì și descărcă un glonț tocmai în fruntea ursului.

Acela căđù la pământ. Dar se scolă ierăș. Sări repede în picioare și privi, că de unde i-a vinit lovitura?

Zărind pe Leon, cu o mugire turbată sări spre el, care descărcă în el și al doile glonț.

Dar nici acesta nu stinse vieța ursului. Leon apucă

revolverul și trase două focuri după olaltă. Dar acele se smintiră. Atunci ursul sări spre el. Il îmbrânci și îl dripi la pământ.

Leon își apucă cuțitul, dar ursul îl strîngea cu atîta putere, încât nu-l putea întrebuița.

Eră o situațiune inspăimântătoare. Fără vr'un ajutor, mórtea avea să fie sigură.

În momentul acela apărî pe cărare un flăcău din popor, cu pușca 'n mână.

Eră Iuonel.

Flăcăul nu sciea ce se petrece acolo. Dar auzise mugirea cumplită. Se opri. Privi și observă o luptă desperată între un om și un urs. Dar nu cunoscî pe om. Tot ce vedea, eră că acela nu este din popor, ci un domn.

El vedî la moment pericolul mortal, în care se află domnul și sciea, că o întârziere de câteva mominte putea să-i producă mórtea.

Nu esită dară nici un moment. Aredică pușca iute și trase un foc.

Împușcătura eră foarte periculoasă. Leon și ursul se tot mișcau. Glonțul, cât de bine țintit, putea să nimerescă locmai pe acela, pe care voia să-l mântuiască.

Chiar și Iuonel eră în mare tremă.

Un minut el nu vedî nimic, căci fumul acoperi și pe om și pe urs. Nu putea să știe, care din doi a fost nimerit? Ah! decă ar fi greșit!

El nu așteptă să se așede fumul, ci alergă în fața luptei să vedă ce s'a întâmplat? Să se bucure de succesul norocos, sau să ajutore, cu cuțitul seu, decă încă nu va fi târziu.

Pe când el sosi acolo, vedî că se redică o figură din locul luptei. Eră bărbatul. Ursul zăcea mort.

Flăcăul tresări de bucurie. Așă dară el a mântuit viața unui om. Ce fericire!

Și numai apoi privi mai bine la bărbatul pe care l'a scos din ghiarele morții. Și vedîndu-l, tresări de nou.

(Va urmă.)

Iosif Vulcan.

Gânduri triste.

I.

Biernii vînturi aspre
Vor trece în curînd;
Atunci vedé-vom ieră
Pădurile 'nfrunzând.

A sórelui zîmbire
Pe flori le va trezi,
Plăcuta rîndunică
Din nou va ciripi.

Ah, numai al meu suflet
Atât de sbuciumat,
Va rămîne ș'atuncea
Pustiu și sfărămat.

Căci mult iubitul óspe,
Amorul pribegit,
El nu se va întorce
La cuibu-i părăsit.

II.

O lacrimi, lacrimi de amor,
Și sufletu-mi v'a fost isvor,

De mult... atunci inima mea
Cu foc nestins bătea.

Acele timpuri au sburat,
Acum e ochiul meu uscat
Și inima așă de 'necet
Se bate 'n al meu piept.

Au ars, au ars și al meu sin
De-al așteptării du ce chin...
Încet un cântec murmuram
Și 'n calea ei priviam.

Se duce-o și și alta vine,
Pe cine-acum s'aștept? pe cine?
C'un nesfêrșit pustiu în piept
Remas' a mórtea s'o aștept!

M. Pompiliu.

Resbelul de 30 de ani.

— Schiță istorică. —

I.

Causele.

Istoria Reformatiunii. Neconsiderând sectele eretice din secolii primi ai creștinătății, deja în evul mediu pe timpul preputinței papale (Inocentiu III) s'au rediecat sectele Valdensilor și Albigensilor în partea mèdeđenă a Franciei celei clasice (Provençe), ieră în Hollandia secta așă numită a Stetingerilor cari mănecând din stimulul de reformare a lui Arnold de Brescia, au luptat contra puterii oprimate a papei, apărând libertatea conștiinței. De și puterea papală și inquisitiunea sângerósă au sufocat în sângele sectarilor aceea tendință, dărîmându-le cetățile și satele, și cu tóte că papismul ș-a serbat triumful pe ruinele fumegetóre: totuș sémênța de libertate a fost aruncată și ideia nóuei direcțiuni a fost sémnalată, căpătând noi apostoli în Cola de Rienzi, Schiara Colonna și Savanarola față de puterea papală.*

În secolul al XIV sistemul ierarhic al bisericii apusene cu așă putere apésă asupra societății europene, încât contra abuserilor ierarhice s'au revoltat bărbați celebri atât bisericesci, cât și seculari cum eră: V. Occam, P. Alia cardinal, Gerson etc. cari au pretins reforme saluțarie în cler și biserică. Mișcările de reforme, începute în Francia și Germania, au aflat resunet în Anglia, unde profesorul Ioan Vicleff jucă rolul de reformator, la început flagelând numai abuserile din cler și biserică, mai târziu însă negând și unele dogme ale credinței; dar sinodul ținut sub regele Richard II, a declarat învêțăturile lui Vicleff contrarie bisericii, a înterdis scrierea bibliei în limba națională, și a timbrat pe autor cu numirea de eretic. Dar aceste idei reformătóre fure de nou susținute de I. Huss, profesor la universitatea din Praga, unde s'au lățit cu iufela fulgerului, încât s'a simțit necesitate de întervenirea papei și a împératului contra husitilor. De și acest bărbat a fost judecat la mórte cu rug de cătră conciliul din Constanța, totuși aderinții lui s'au apérat bărbăteșce, bătînd în mai multe rînduri oștile împérateșce, în cât conciliul de Basel a vedut de bine a pacta cu acesti reformați.

Cu tóte că aceste heresii s'au escat din lipsa reformelor bisericesci, totuși partida papală a nisuit să impedece ori ce tendință de reforme în biserică. Nici nisuințele conciliului de Constanța în acesta privință nu au avut nici un rezultat, și așă reformele s'au aménat

* Cant Daesar ev. meș. Weber. Pütz.

pe un timp nedeterminat, luându-se dela ordinea zilei această cesiune delicată până la începutul evului nou, cand apoi a erupt cu o putere și mai mare.

Starea de lucruri din evul med a trecut ca moștenire și la evul nou. Simțul religios, care a fost vehiculul multor fapte mari în evul med, în evul nou a pierdut mult din însemnătatea sa, și în urma unor abuzuri a degenerat la irreligiositate. Preoțimea uitând de înalta sa chemare, deveni ignoranță, avară și ambițioasă; disciplina monachilor ajunse cu totul laxă; cavalerii evului med se făcură jefuitori de drumuri, burgesimea se allă sfâșiată în partide, prelații bisericești priviau cu ochi invidioși puterea crescândă a Curiei papale, uriau din suflet pe călugării resfățați de cătră papi. Va să dăcă, nemulțămirea eră atât de generală, încât nici o clasă a societății nu eră liniștită. La aceste mai vine a se adauge, că o mulțime de scriitori insistau mereu pentru reforme. Între ei Geiler a esclamat astfel: De cumva papa și împăratul nu vreu să acorde reforme, însuși Dzeu va trămite un reformator*. Situațiunea a devenit și mai gravă prin conduita unor papi lascivi cum a fost Alesandru VI (Borgia), carele a fost un monstru al fără-de-legilor,* și cum a fost Leo X respiritorul, a cărui devisă eră „tote sunt iertate ce ne plac“ și despre care Cantu Caesar forte bine a observat, că „a devenit mare tērându-se ca vulpea, a domnit ca un leu, și a sfērșit ca un căne“. ** Amărăciunea s'a mai înveninat și prin disputele dintre școlile clasice și școlastice. Terenul a fost dară pretotindene subminat și preparat pentru e străformare politică, póma cópiă trebuia să cadă; reformațiunea a fost lupta lumei civile, cu lumea clericală.

În astfel de impregiurări favoritoare se ivi Martin Luther, un învățat monach augustinian, ca reformator în Germânia, și iubileul publicat de Leo X chiar i-a servit ca bun pretest pentru flagelarea abuzurilor, și când predicele lui nu au folosit nimica, a afișat pe fruntarul bisericei din Wartburg cele 95 puncte după datina de atunci. Acum s'a început o dispută aprigă între augustiniani și dominicani, care a alarmat totă opiniunea publică. Silințele de complanare nu au avut nici un rezultat; asemenea nici bula de escomunicare contra lui Luther a ramas fără de succes. Învęțații aceluia timp și massa poporului germân s'au declarat pentru Luther, puterea papală își pierduse farmecul din evul med. Toți așteptau vindecare dela legea nouă, dar adunările imperiale de Vormăția, Speier și Augsburg s'au disolvat fără de ori ce speranță de împăciuire; ma s'a escat revolta țerenilor dela Ren și resbelul smalcaldic, cari au produs atăta vęrsare de sânge fără nici un rezultat îmbucurător. În urmă pacea de Passau la 1552 și de Augsburg dela 1555 au adus óreș-care modus vivendi, declarându-se egal îndreptățită confesiunea lui Luther cu confesiunea catholică, dar eschidându-se dela acest drept Calvinianii și Zvinglianii, asemenea a ramas nedecis și „reservatum ecclesiasticum“.

Din cauza că această pace nu a regulat rezervatul ecclesiastic, ier pe următorii lui Zvingli și Calvin i-a eschis cu totul din egala îndreptățire, s'a deschis un câmp larg pentru dispute și certe religiöse, ma se póte consideră ca un punct caustic al resbelului de trei-đeci de ani.

Neatērănător de Luther, dar mai tot în acelaș timp s'a ivit ca reformator și Ulrich Zvingli în Elveția, a cărui învățături fure desvoltate mai departe de cătră I. Calvin, care scăpând de persecuțiunile sale din Francia s'a aședat aci. Tot aici s'a redicat și Socin Laeliu, ca predicatorul unei nóue legi, a cărui aderinți se numesc

unitari. Dela acești reformatori s'a lătit reformațiunea cu iuțela fulgerului peste Francia (hugenoti). Anglia, Elveția, Hollandia, Șvedia, Dania, Germânia, Polonia și Ungaria.

Consecințele reformațiunii au fost: că de și scopul propus — îmbunătățirea generală a stării bisericești — pe deplin nu s'a realizat, totuși acele au fost de forte mare însemnătate, și anume: a conlucrat la liberarea conștiinței din cătușele evului med, a sdrobot puterea papală, a sgduit din temelii sistemul feudal, a preparat liberarea popórelor, a servit drept inițiativă la mișcămintele constituționale în contra principilor arbitrari, a esoperat cultivarea literaturii naționale la popóre, ênseși bisericei apusene încă i-a folosit, deórece și dēnsa a introdus niște reforme, și clerul a studiat mai profund dogmele bisericei.

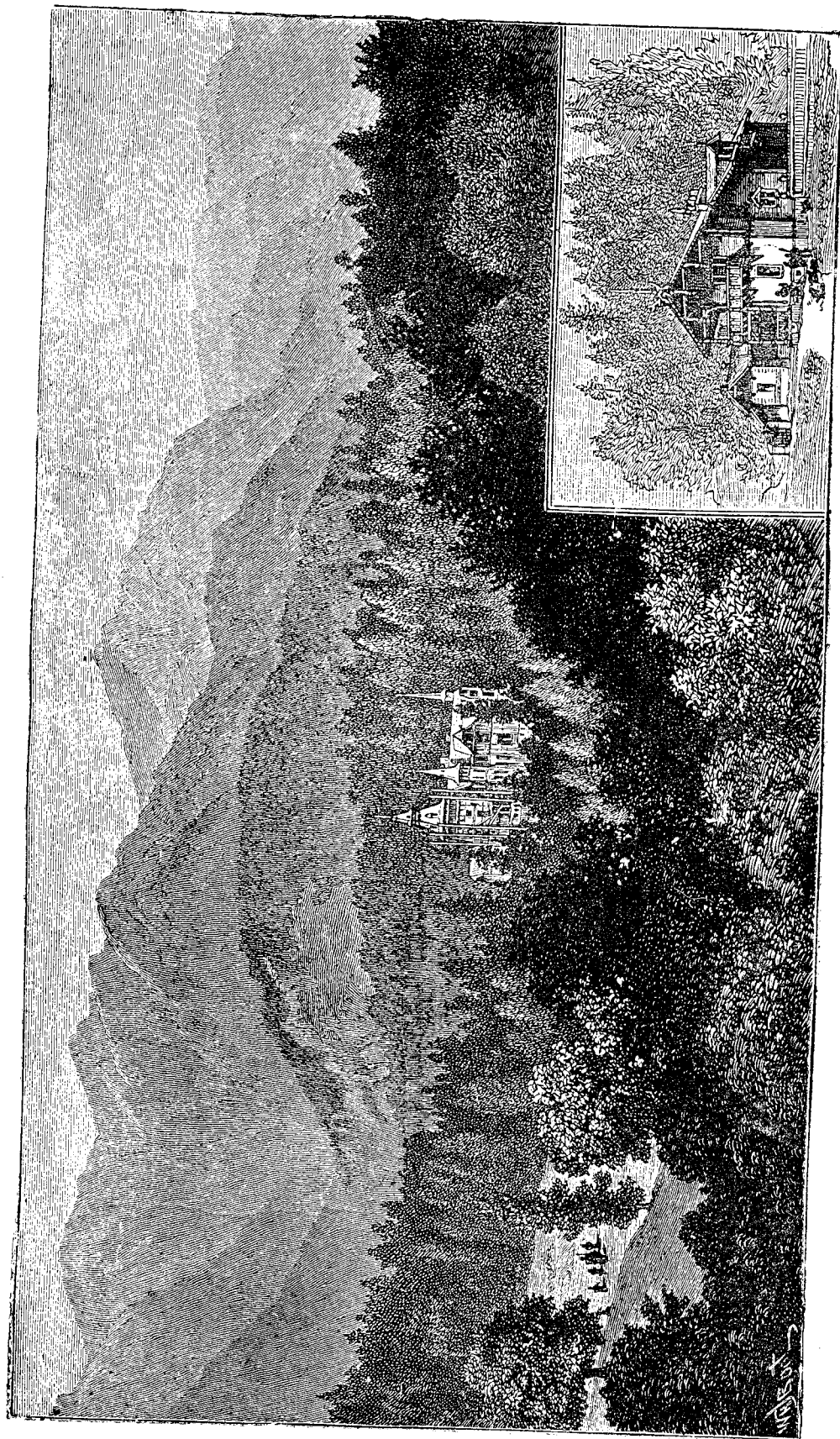
Motivele, cari au conlucrat mai mult la eruperea resbelului de 30 ani le înșir așa după cum am găsit acele la istoriografii Rotteck, Weber, Schiller, Mangold etc.

Contra Reformațiunea. Acēsta s'a început din partea catholicilor. Începutul se făcú de cătră conciliul tridentin în anii 1545—1563. — Și reformații și biserica catholică s'au provocat de ambele părți la un conciliu general, ca la singura autoritate competentă în materia de eres; în urmă acest conciliu s'a și deschis, scopul acestuia a fost de a introduce în biserică reforme salutare, și de a reduce pe protestanți în sinul aceleia; însă tendința cea dintâie a fost zedărnicită prin opozițiunea partidei papale, a dóua — deórece a culminat în supunerea necondiționată a reformaților — asemenea a ramas fără nici un rezultat, și astfel concordia dorită nici decum nu s'a statorit. Piu IV a confirmat decisiunile conciliului și cu această, acela s'a declarat închis, fără de a-și fi împlinit misiunea, pe acele articule s'a imprimat sigilul infalibilității, și s'a enunciat anathemă asupra tuturor acelor, cari ar cuteză să le nege s'eu să le esplíce altmintre decât biserica. Cu tóte aceste conciliu a produs moravuri mai curate și o disciplină mai severă, însă constituțiunea reprezentativă a bisericei din evul med a dispărut cu totul, și în locul ei a urmat constituțiunea absolut monarchică, prin ce s'a tăiat calea la ori ce reforme în viitor, și împăciuirea între catolici și reformați.

Acest conciliu a dat semnalul la contra reformațiune. Ori ce spirit de libertate, care în evul med se putea pronunția mai liber, de aci încolo s'a petrecut cu mai mare atențiune și s'a oprimat. Tóte ordinele monachale au primit regulamente mai rigurose cu direcțiune inimică față de reformați, inquisițiunea și ordul Iesuiților cu ochi de Argus au petrecut ori ce mișcări produse între popóre. Censura a revideat strict tóte cărțile suspecte spre a le ține departe dela publicul cetitor. Severitatea și crudelitatea, cu care Păul IV persecută pe reformați întru atăta a iritat pe popor, încât în diua morții lui, tóte statuetele i s'au mutilat, ieră palatul inquisițiunii fu aprins. Piu IV și a V asemenea au aplicat mēsurile draconice contra protestanților; Gregoriu XIII auđind de „nóptea lui Bartolomeiu“ a celebrat „Te-Deum“ pentru stērpirea protestanților. Chiar așa odinórá archiepiscopul Madridului auđind despre asasinarea lui Vilhelm de Orania a esclamat „si Deus pro nobis, quis contra nos“. Pe scurt, totă ierarchia catholică a avut devisă de a luptă cu ori ce mijlóce contra reformaților. Aceste sânt impresiunile produse de conciliul tridentin. Și așa cu drept cuvânt se póte afirmă, că în prepararea resbelului de 30 ani acest areopag bisericesc are mare parte.

Fētul lui este și ordul Iesuiților fundat de nobilul I. Loyola, care fu întărit de papa Paul III și-și primi regulamentul seu bine precalculat dela alt spaniol no-

* Ranke. ** Cantu Caesar ev. nou.

Castelul regesc în Sinaia.

bil Lainez. Constituțiunea ordului a fost un absolutism monarhic militar, șeful s'a numit general, membrii au fost împărțiți în clase, noțiții s'au supus unei probe severe spre a se pute studia, că cine de ce este capabil? ca astfel să se pôte oferî fieșce-căruia ocupațiunea-i conveniabilă.

G. Șincal ne spune, că și el a vădut regulamentul secret al ordului, care conținea, că numai acela se pôte admite în ord, care întruneșce cel puțin una dintre aceste 3 calități: frumșețe corporală, genialitate și rang de naștere, deoarece numai aceste sînt mai potrivite spre a câștigă ordului influință, atât la domnitori, cât și în lumea întregă. Si întru adevăr, aceste principii cu atâta istețime s'au aplicat, încât în timp de doi secolii ei au eserceat cea mai mare influință asupra Europei întregi. Dl I. Brătian a ăis într'o cuvântare la cameră, citând cuvintele lui Beust: „În lume numai două puteri cunosc: a Iesuiților și a Jidovilor“.

Chiemarea acestui ord a fost să esecute pretotindene conclusele conciliului tridentin, și să pună stavile respândirii protestantismului. Tendința lui a fost să lupte contra reformațiunii și să oprime ori ce mișcăminte liberale. Amvonul, scaunul de mărturisire și școala au servit la dispozițiunea lor întru realizarea scopului prefript. Ei au nisuit să formeze după placul lor inima gingașe a tinerimei, și să deie spiritului acelaia o direcțiune în favorul lor. Donațiunile și averea ordului au înlesnit înmulțirea membrilor, încât în scurt timp numărul lor s'a urcat la 20 mii. Ei au știut de minune aplică maxima casuistică „finis sanctificat media“. Nu puțin i-au ajutat în tendința lor și „reservațiunea mentală“. Întru realizarea scopului lor nu s'au sfîit de ori ce mijloce, înșelăciunea, violința, intrigile și calumnia, au fost în mâinile lor tot atâte arme periculoșe; opiniunea publică atribue lor asasinarea lui Henric a III și IV-le regi francesi, alui Vilhelm de Orania, și conjurațiunea contra Elisabetei regina Angliei. Va să ăică, spre micșorarea și oprimarea protestanților ei s'au folosit de ori ce mijloce și ocașuni binevenite.

În creșcerea tinerimei ei n'au considerat mult desvoltarea intelectuală aceeaia, ci mai ales au lucrat pentru sufocarea libertății spirituale, implântând în inima ei fragedă ură confessionala contra a tot ce nu eră catolic.

Din cele ăise apriat se vede, că în antireformațiune rolul principal l'au avut conciliul tridentin și ordul iesuitic. Desconsiderând, că „actio parit reactionem“, esemplul lor a fost urmat de totă ierarchia și lumea catolică, pentru înmulțirea catolicismului și stêrpirca protestantismului. Unde vocea blândă nu a ajutat, a vinit inquisițiunea și procesele de strigoi. Se înțelege, că toate aceste au iritat și mai mult pe noii credincioși; cu atât mai vêrtos, că domnitorii și judecătoarele erau purure pe partea catolicilor. Aceste se observau atât în viața socială, cât și în parlamente. Si toate aceste circumstanțe au fost de ajuns ca să pôtă conlucră la prepararea resbelului de 30 ani.

În istoria reformațiunii am declarat, că pacea de Augsburg n'a corespons așteptărilor comune, de orece „reservatul eclesiastic“ a remas neresolvit, drept aceea protestanții au protestat contra acestei apucături a adunării imperiale, însă rezervatul eclesiastic prin edicte împărăteșei fu arădicat la valôre de lege, și așa acesta cestiune a servit ca măr de cêrtă până la pacea de Westfalia conținend germeii unor nențelegeri și lupte continue. La acesta pace s'a aplicat mai întăiu maxima „cujus regio, eius religio“, și numai în înțelesul acestui principiu s'a ascurat protestanților eserțiu liber religios.

Considerând toate aceste, nu ne putem miră, că adunarea imp. de Augsburg nu a putut esoperă o im-

păciuire definitivă între catolici și protestanți, și tot ce s'a efectuit, nu a fost în stare a produce o adevărată apropiare între cele două părți decât numai a mai amănăncă pe un timp ore-care catastrofa, ca atunci apoi să erumpă cu vehemență cu atât mai mare. De aci s'au început mai multe plângeri, frecări și lupte de partidă, cari sub împerații debili, ca Maximilian, Rudolf și Mathia, nu s'au mai putut îndreptă, de orece familia habsburgică a identificat victoria catolicilor, cu invingerea gloriôsă a măririi dinastice și a nimbului seu politic.

Sub Rudolf imperiul germân, în urma activității Iesuiților, a devenit teatrul confusiunilor și iritațiunilor de ambele părți. Pacea religioșă s'a frânt mai de multe ori, ieră plânsorile reformaților nu fure ascultate; debilul împărat se ocupă cu alchimia și astrologia; decisiunile imperiale nu se esecutară, el își petrecea în grașdurile și galeriile de tablouri, în loc să fie direș afacerile imperiului; astfel apoi pe timpul domnirii lui toate cestiunile au căpătat un caracter mai acut.

De aci incolo desele plânsori și abusuri tot mai tare sfășiară rana încă nevindelată. În Stiria pré zelosul archiduce Ferdinand a început persecutarea reformaților, închiđendu-le bisericile și alungându-le preoții, după cum se esprimă Kepler într'o epistolă a sa: „La începutul lui august mai bine de 1000 locuitori, între cari și eu, am fost esilați din Graz“.

Acum urmă o serie întregă de evenimente, cari cu cea mai mare repeđiune au accelerat erumperea celui mai periculos resbel din lume, care a amenințat cu nimicire totală atât lumea catolică, cât și cea protestantică, a costat milioane de vieți omenesce, și a nimicit pentru un timp îndelungat totă bunăstarea popórelor, țeri întregi s'au despoporat și s'au prefăcut în deșerturi, jumătate de Europa a avut materie abundantă pentru jale.

Evenimentele, cari au adus mai deaprobe acesta nefericire asupra Europei, după Rotteck sînt următoarele: arhiepiscopul de Colonia Gebhard, ca să pôtă luă de soție pe contesa Agnesia Mannsfeld, din catolic s'a făcut reformat, fără de a renunціă la dominiul episcopesc în înțelesul rezervatului eclesiastic, însă pontificele l'a depus și l'a anatemisat, ieră capitulul a ales în locul lui arhiepiscop pe un principe bavâr Ernest episcopul de Lüttich, prin care Gebhard a fost alungat din scaunul seu cu puterea baionetelor.

O altă cêrtă s'a întêplat în episcopatul de Strassburg, și anume episcopul făcendu-se luteran, capitulul l'a alungat cu puterea din soliuul seu episcopesc. Un cas și mai caracteristic a obvenit în Aachen, unde protestanții voind a pune mâna pe guvernarea cetății, totdeuna au fost împedecați prin catolici, până ce întărindu-se prin hollandezii emigranți, s'au făcut stăpânii cetății, dar consiliul împărătesc a pus cetatea sub anatemă imperială, și în scurt starea lucrurilor de mai înainte fu restituită, încependu-se contra reformațiunea violentă.

În cetatea imperială Donauwörth, cu ocașiunea unei procesiuni catolice, protestanții acelui oraș au provocat un scandal, conturbând cultul divin și alungând preoțiunea catolică. În urmarea acestuia orașul fu pus sub anatemă, și Maximilian, principe de Bavaria, ca esecutorul acesteia, mersu cu ôste mare contra cetății, a cucerit-o, orașul ș-a perdut libertatea religioșă și a devenit posesiune bavareză. La aceste vine a se mai adauge și cêrta de succesiune între dinastiile Hessen-Kassel și Hessen-Darmstadt asupra cetăților Marburg și Giessen.

Însă și mai însêmnat este procesul de succesiune asupra țerilor Jülich și Berg. Ioan Vilhelm, principele de Jülich, Berg, Cleve Mark, Ravenstein și Ravensberg

la 1609 a murit fără moștenitori. Atunci deodată s'au redicat mai mulți pretendenți de tron, și anume principii de Saxonia, de Brandenburg, de Pfalz-Neuburg și Pfalz-Zweibrücken, însuși împăratul încă pretindea țera ca feudalitate imperială, ba și unii principii esterni. Drept aceea cestiunea a devenit din ce în ce mai dificilă de deslegat. Eră important să se știe, că o moștenire atât de bogată pe a cui parte va căde? fiind că atât catolicii, cât și protestanții nisuiau a-o dobândi. Francezii, Spaniolii și Hollandezii priviau cu atențiune desvoltarea evenimentelor. Consăngenii și pretenții mai deaprobe principele de Brandenburg, Ioan Sigismund și comitele Wolfgang de Pfalz-Neuburg, ca să prevină pe ceilalți pretenți, au împărțit între sine averea, însă în scurt timp și ei s'ru certat, și ca să capete ajutor unul contra celuilalt, unul s'a făcut catolic, ieră celalalt calvinian.

După luptă îndelungată și după mai multe negocieri de pace, în sfârșit cërta s'a complanat astfel la 1666: principele de Brandenburg a căpëtat Cleve, Mark și Ravensberg, ieră cel de Pfalz-Neuburg a căpëtat Julich și Berg. Acest incident sub mască religiösă a servit și el ca bun pretecest spre îndestulirea ambițiunii unor principii rëvnitori de cuceriri.

Nu a fost de mai puțină însemnătate „Uniunea” protestantică și „Liga” catolică, formate sub împăratul Rudolf pentru apărare reciprocă. Aceste două confederațiuni s'au format fără ca Rudolf să le fi putut împedea; în uniune au intrat toți principii reformați, atât luterani, cât și calvini și mai multe celăți imperiale; în fruntea ei s'a pus Frideric V principe de Pfalz.

Față de Uniune s'a format Liga catolică din mai multe state preoteșci și catolice, în fruntea ei s'a pus Maximilian principe de Bavaria. Cu uniunea se puse încă de mai nainte în coatingere regele Franciei Henric IV și Hollandezii; dar cu toate aceste Liga eră mai puternică, de orece în casuri extreme putea să competeze pe sucursul Austriei, Spaniei și a papei. O conflagrațiune europeană se vedea imediat apröpe, când Henric IV cădă mort de cuțitul lui I. Ravallac, și Austria scăpă deocamdată din acest pericol.

Tot în timpul acesta a fost agitată și dinastia habsburgică de o disensiune familiară și anume domnia cea trândavă alui Rudolf trase după sine mare confusiune și neîndestulare în tot imperiul; familia domnitoare eră în ajunul de a-și pierde toate provinciile, de aceea frații împăratului, spre a mântui ce se mai putea, au declarat pe Mathia moștenitor legal și cap al imperiului. Rudolf a voit să eludeze acësta decisiune, însă Mathia l'a prevenit cu o öste mare în Praga. Atunci Rudolf, ca să-și salveze cel puțin Bohemia, a edat actul însemnat „litterae majestatis”, prin care garantëază exercitiu liber religios ordinelor, nobililor și cetăților, dar în acest act nici o amintire nu se face despre protestanți ca supuși catolici, și așa a mai înmulțit numărul legilor imperfecte și neprecise. Acësta nu mai puțin a servit ca fântână a discordiilor între cele două elemente, ca și pacea de Augsburg, după cum se va vedea mai la vale.

Însă Rudolf numai puțin timp a putut ține în supunere Bohemia, de orece acësta dimpreună cu țerile ei de coröna a trecut pe partea lui Mathia, și Rudolf ș-a conservat numai titlul de împărat până la mörte în 1612.

Acum urmă alegerea de împărat, între 7 principii electorali; cei trei protestanți nici decum nu voiră să alegă împărat catolic, și Mathia numai așa câștigă acësta demnitate, că el ca regele Bohemiei votă pentru sine însuși. Însă acësta ambițiune și sete de domnie umplu de amarăciune inimile protestanților, și de și dënsul se purtă cu öreșcare toleranță față de reformați, totuși

töte tendințele lui de a redică bunăstare: imperiului au suferit naefragiu în frecările acelora, ma principii dinastici l'au forțat să numescă următor al seu pe Ferdinand ducele de Stiria, de orece numai dela acesta puteau așteptă, că va începe lupta pe mörte și viëtă contra protestanților. Acum partida catolică ș-a redicat capul cu o fală și aronganță ne mai pomenită, ieră Iesușii au statorit principiul „novus rex, nova lex” (Weber). Aceste constelațiuni au făcut să creșcă temerile protestanților cu atât mai vërtos, că cunoscënd zelul și caracterul lui Ferdinand II, dela acela nu puteau așteptă nici un bine.

Rescöla bohema. Mai sus am amintit că starea reformaților ca supuși catolici în „litterae majestatis” nu a fost precisată, ma poporul reformat a fost eschis din acele drepturi, și aci s'a vëdüt, că ordinele numai de sine s'au ingrigit. Astfel s'a întëplat, că protestanții din Braunau și Klostergrab, de și supuși catolici ș-au redicat șieși biserici. Acum s'au început discuțiuni înfocate, că öre protestanții susnumiți au drept de a-și redică biserici, seu acesta e garantat numai celor 3 ordine? Și catolicii și protestanții au recurs la împăratul; rezultatul fu, că o biserică se închise ieră cealaltă se dërîmă. În urmarea acesteia amarăciunea protestanților ș-a ajuns culmea, și protestanții sub conducerea ambițiosului conte Mathia Thurn intrară în casa municipalității în Praga, și doi consilieri guberniali și un secretar, presupuși ca falsificători ai rescriptului împăratesc, furë aruncați din etagiu pe ferestă. Acesta a fost sëmnalul la izbucnirea reshelului de 30 ani. „Alea iacta est” a dis Caesar. Se redică cortina și drama sängerösă începe cu töte miserile sale.

Vasilie Leșan.

La mormëntul lui Iustin Popfiu.

În flörea bărbăției, lucind în demnitate,
Cu spirit nalt ș-un geniu cu stimă admirat,
Speranțele frumöse în sinul teu laptate
Neîndurata mörte curënd le-a secerat.

Și vai! buzele tale pe veci sânt încuiate,
Și înima-ți zelösă d'a bate-a încetat;
Iër ochii tei cei ageri, ca stele scăpătate,
Sub vëlul trist al morții d'acum s'a 'ntunecat.

Ah! unde-i a ta voce sonöra și putinte,
Ce predică la lume dreptate ș-adevër?
Și unde-ți e limbagiul măreș și elocinte,
Cu ce stërniai simțirea, mișcai înimi de fer?

Ștergënd ș-uscând d'odată torenți de lacrimelle,
Ca rașele aurorei în ðori röuă pe crini!
Trecură ca cântarea duiösei filomele,
Ce 'ncântă muritorii prin selbe și grădini.

Iër lira ta sonöră d' Apollo inspirată
S'a frânt, e sdruncinată ca trandafir dripit,
Vestind a ta viëtă de sörte mult cercată
Și stinsă ca o rașă din sörtele sântit.

Nu ț-ai putut ajunge dorința cea ferbinte,
Cu simț de pietate nutrită 'n al teu pept,
Să-ți veđi de prigonire scăpată a ta ginte
Și tötä întrunită făcënd lumei respect!

Căci töte sânt deșerte, ca visul trecătöre,
Așa e și viëtă, chimeră pe pământ;

Sunt tóte visuri góle, apune tot și móre,
Speranțele și scopul s'astrucă în mormént.

Stegiarul de pe-o culme, ori cât e de putinte,
De-i róde rãdęcina un verme ominos,
La prima nãvãlire d'un vânt mai violinte
Corona-și maestósã crișnind ș-o culcã jos.

În van e dar durerea, ah! însedar mãhnirea,
Vięla-i destinată odatã-a se curmã,
Și 'n loc de fericire întimpini amãgirea,
Eterna fericire în ceriu o vei aflã!

Adormi darã în pace tu nobilã ființã,
Së fii în raiu cu dreptii d'acuma odihnit,
Durerea mea prin lacrãmi sã-și alle ușorințã,
Cã mórtea așã iute din lume te-a rãpit!

Simeon P. Dessean.

Premiile Academiei.

Ceea ce vreau să accentuez acuma, s'a mai discutat în fóia acésta. Dar observațiunile de atunci au ramas neconsiderate. Nu va stricã darã a le reproșpëtã, cãci cestiunea tocmã acuma are interesul actualitãții.

Precum și titlul acestor șire arëtã, am să vorbesc despre premiile Academiei.

Constataz cu plăcere, cã juna nóstrã Academie e deja în pozițiunea fericitã d'a puté încuragiã pe bãrbații nóștri de litere cu premii considerabile. Suma totalã ce Academia înainte cu doi ani a anunțiat ca premii, se urcã deja la 50 mii lei.

Va sã đicã, fondurile exist, premiile sânt asigurate și astfel ne putem așteptã la un frumos avânt literar.

Urmézã însë întrebarea, decã aceste premii sânt astfel organizate, încât ele sã corespundã justelilor nóștre trebuințe și condițiunilor literare în cari ne aflãm?

Nu vreau să discut cestiunea acésta în tótã întinderea sa. Me voiu restringe numai la o parte a ei. Nu voiu pune darã la îndoielã, decã sujetele pretinse sânt bine alese sêu ba. Am să vorbesc numai despre partea materialã, despre sumele cari se ofer ca premii.

Și aici din capul locului enunțiu părerea mea, cã premiile Academiei sânt prè mari. Mari, nu pentru cã n'aș dorí din inimã, ca bãrbații nóștri de litere sã fie recompensați pentru ostenele lor; ci mari, pentru cã nu sânt potrivite condițiunilor literare, în cari ne aflãm.

Fiind premiile mari, urmarea naturalã este, cã 1) operile premiate au sã fie niște lucrãri fórtè importante, și 2) cã astfel nu pot sã fie premii multe.

E bine, ori cine va consimți, cã operile fórtè importante nu se produc așã des nicãiri, cu atât mai puțin la noi, ca în fie-care an sã gãsím mai multe de acele, cari sã merite a fi atât de distinse. Așã darã premiile de multe ori se vor da pentru niște lucrãri, cari nu au condițiunile recerute. Academia a și pãțit așã. Ietã și casul: Premiarea unei piese fórtè slabe a dlui G. Sion.

Dar asta încă nu-mi pare vr'o pierdere mare. În atari casuri, de sigur și în al dlui Sion, se considerã o activitate literarie mai îndelungatã, și acésta, ier nu lucrarea numitã e premiatã.

Si chiar sã nu fi scris premiatul nimica decãt lucrarea premiatã, totuș i acord bucurosi recompensa, cãci a lucrat ceva, și a lucrã astãđi — în mijlocul indolincței generale a publicului — în adevër e un merit ce trubue încuragiat.

E rëu însë, cã pe când se încununézã o lucrare nevrednicã de așã premiu mare, alte lucrãri de aceeași valóre literarie remã nepremiate, nencuragiate, pentru cã premiul e unul și nu se pot oferí mai multe.

Ietã și în anul curent, comisiunea Academiei a fost de părerea, cã șese ênși dintre concurenți au fost demni de premiat, și a propus sã se împartã premiul între ei; însë plenul a respins acésta opiniune și astfel un premiu de 5000 lei nu s'a dat nimenui. Lucrarea a șese bãrbați a ramas darã neconsideratã, numai pentru cã la timpul seu organizarea premiilor nu s'a făcut bine.

Este de prisos sã accentuez, cã acésta procedurã e desavantãgiósã pentru literatura nóstrã.

Curiós! Se presintã lucrãri bune de premiat, sânt și parale cu cari sã se premieze, și totuș premiul de 5000 lei se reține spre a se incorporã la capital. De sigur nu asta a fost intențiunea fericitului general Nas-turel Herescu, carele a fondat aceste premii.

Dar ni se respunde, cã testamentul numitului Me-cenate și spiritul legii nu a permis divisiunea. E bine, dar nu se pot modificã aceste? Ba se pot. Și trebuie sã se modifice, cãci Academia numai astfel va realizã intențiunea nemuritorului spriginitor al ei.

Așã darã ietã ce cerem noi, în interesul general al literaturii naționale!

Sã se divizeze suma premiului. Sã se reducã. Din unul mai mare, sã se facã mai multe mai mici. Astfel se vor puté încuragiã mai mulți, și sigur cã se va face un serviciu mai mare literaturii.

Noi avem multe trebuințe. Academia are sã-și desvólte activitatea în multe direcțiuni. Dar asta numai atunci se va puté traduce în realitate, de cumva dënșa va dispune de mai multe premii.

Afarã de aceste premii mai mici, sã fie numai unul mai mare, care sã se decerne în fie-care an odatã serierii celei mai bune ce a apãrut în cei trei ani din urmã. Acest premiu sã se punã pe rënd la dispozițiunea fie-cãreia din cele trei secțiuni.

Astfel am avé un premiu mare, cu care s'ar distinge lucrãrile de frunte; dar am avé și altele mai mici, prin cari s'ar încuragiã și alte lucrãri mai modeste, dar asemenea folositoare!

Marcu Emilian.

Bãile de luminã. Ospitiile marine.

Când cetim istoria anticã a Grecilor și Romanilor, remãmem uimiți înaintea faptelor ce îndeplimã aceste doue popóre; și nu ne gãndim, cã forța, curagiul și activitatea lor le datoriau în parte bãilor și gimnasticeii, doue instituțiuni care în țilele nóștre sânt așã de pãrãsitate.

Grecii aveau gimnasiale cu porticii și palestra lor; supt portici junimea ascultã sublimatele invëtãturi ale lui Socrate, Platone, Aristotel și altor filosofi; în palestra se exercitã la luptã. Astfel gimnasiale grece imbogãțiau și innãlțiau sufletul și întãria corpul, pe când gimnasiale de ađi slãbesc corpul.

Romanii aveau Cãmpul lui Marte și exercițiile militare cari au produs pe cuceritorii lumii. Marele Pompeiu, chiar la etatea de 51 de ani, luã parte la jocurile gimnice, ier Marc Aureliu s'a desbrãcat de purpura imperialã ș'a îmbrãcat haina de gimnasiar care sã presideze jocurile gimnastice din Atena.

Ómenilor de ađi le este fricã óre-cum de trei lucruri: de luminã, de apã rece și de oboselã. Decã aș puté cuprinde întrégã igiena în câteva percepte, le-aș đice: „espuneți-ve luminei, sórelui, sã nu ve fie fricã de apa rece, mișcați-ve mult și în aer liber, obosiți-ve!”

Lumina solară este un puternic escitant al pelei, și acesta fie-care din noi o poate observa confruntând părțile corpului nostru cari sunt espuse sôrelui, cu acele cari sunt ascunse. Cele dintăiu sunt mai brune, mai tari contra întemperiilor, pe când ceste-lalte sunt mai palide, mai delicate, mai slabe. A se privă de rađele bine-băcătore ale sôrelui, este a se privă de cel mai util stimul al pelei, și acei ce evită acesta fecundă lumină, păcătuesc contra igienei. Lumina solară influențează nutrițiunea animalelor, ca și a plantelor, escită sistemul nervos: astfel șcim cât de scumpă este acesta lumină convalescenților, cari, ca și plantele, o caută ca prin instinct.

Lumina solară, dice Rabuteau, exercită o escitațiune normală asupra creierilor prin intermediarul retinei dând astfel mai multă regularitate acestui organ.

Edwards, în Francia, a demonstrat că persoanele cari locuiesc în bordeie obscure sunt dispuse a produce copii diformi.

Graves în Anglia a observat, că scrofula este foarte comună între portari, cari locuiesc în camere întunecose.

Lucrătorii de minc, ca și portarii, sunt supuși ofitei, scrofulei și rachitismului. Sergenții de nôpte, artiștii dramatici, în fine toți aceia cari fac din nôpte și, devin palidi, anemici.

Cu drept cuvânt dice italianul, că toate bólele se nase la umbră și se vindecă la sôre. Este un fapt deja constatat, că popórele meridionale, cari trăiesc într-o baie de lumină, se desvóltă și câștigă forme sculpturali necunoscute la popórele din țările nordice, umede și sombre.

Eu consiliesc cu o adâncă convingere pe toți părinții să-și deprindă copiii a se jucă cât mai mult sub cerul deschis și înundați de regenerătorea lumină solară.

Băile de lumină, decă sunt folositoare celor sănătoși, apoi sunt un remediu escelent pentru acele creaturi slabe, destinate a muri de scrofule, ofică, tifos. Toți copiii de constituțiune debilă ar trebui să iea vëra baie de lumină. La aceste băi trebuie deprinși cu încetul espunându-i goi la lumina sôrelui. Se poate întempla ca primele băi să producă o erupțiune de pele, o urticariă sêu eritemă, dar acesta n'are nici o influență vătămătoare asupra sănătății, ci din contra fortifică pelea.

Un celebru igienist italian ne spune, că densusul cunoșce un om de o sănătate invidiabilă, care de și înaintat în elate, pare încă june; acest om condus de un bine făcător instinct, ia în fie-care vëră de mai multe ori pe săptămână o baie de lumină, transportându-se gol într-o barcă pe riul Ticino.

Este o clasă de copii desmoșteniți, cari nase slabi și predispuși la scrofule, rachitism, ofică; pentru aceștia băile de lumină și de mare sunt o binecuvântare cerescă, un adevărat remediu.

În Italia este un nume pe care părinții îl pronunță cu venerațiune, numele dr. Barelai, care cu concursul mai multor filantropi a înființat așa numitele „Ospitje marine“, stabilimentele de băi, unde se trămit și se întrețin vëra copiii scracului, cari sêu din cauza miseriei, sêu din cauza unei rele igiene, sêu în fine din cauza unor vițuri ereditare sunt slabi, scrofuloși.

Vocea de apostol a dr. Barelai găsi resunet, și ați atât pe litoralul Mediteranei, cât și pe al Adriaticei s'au înființat mai multe ospitje marine în cari sute de copii scrofuloși scraci sunt întreținuți gratis; și mulți s'au scăpat vieța, unii s'au vindecat deplin, alții s'au ameliorat constituțiunea bolnăvicioasă.

Ce binecuvântare cerescă ar fi pentru România, decă la Constanța, Eforia Spitalelor, sêu guvernul, sêu

consiliile județane, sêu în fine ómeni filantropi ar înființă un Ospitju marin, în care copilul slăbănog și scrofulos al sêracului ș'ar puté găsi sănătatea!

Eu recomand cu căldură părinților să-și deprindă copiii cu băile de lumină și de apă, ier aceia cari dispun de mijloce să-i conducă la băi de Mare cel puțin la fie-care doi ani.

Dați copiilor voștri, dice un renumit igienist, bucuriile infinite ale Mării. Pe când copilașii se jocă pe nisipul môle de pe mal, unda s'arătă, desmiordă și întărește corpul fetitei destinată a purtă și nutri generațiunile viitoare, ier junele înotând printre valuri, invetă a combate și a învinge. Ier voi, ședând pe mal, încungiurați de cercul fiilor voștri, ve gândiți la lucruri mari, pe cari nu le-ați fi găsit în mijlocul monotonului sgomot al orașelor.

Mergeți la mare toți cari dispuneți de mijloce și la reîntórcere veți aduce cu voi a casă sănătate, bucurie, poesie. Părinți cari ve iubiți copiii, deprindeți-i de mici cu gimnastica băilor reci. În riu, în lac, în mare voi aveți un medic, aveți un farmacist, aveți un educator.

Dr. I. C. Drăgescu.

S i n a i a.

— La ilustrațiunea de pe pagina 177. —

Cel ce a călătorit înainte cu vr'o dece ani dela Brașov la București și a vëdut dincolo de Predel în Carpați mănăstirea Sinaia, acela se va miră de marea schimbare ce s'a făcut de atunci acolo.

Mănăstirea fondată de Mihaiu Cantacuzen la anul 1679 astăzi a devenit un orașel, un cuib de plăceri, un adevărat loc de desfătare.

Acosta mare schimbare s'a făcut prin inițiativa regelui Carol, carele ș-a clădit acolo o locuință de vëcă, o casă de vënëtor.

Înnaltul esemplu fu imitat și de alții. Astfel astăzi acolo se află un șir de ville, oteluri și alte aședeminte publice și particulare.

Curtea petrece acolo mare parte a verii. Societatea română se adună acolo de pretotindene. Dilele sunt recoroșe, noptile dulci și încântătoare.

Străinii cari se duc la București, toți viziteză și Sinaia, duc de acolo suvenirile cele mai frumoșe.

I. H.

C u g e t à r i.

Nu voui regretă nici odată, când lumea nu me va ținé de ceea ce sunt; voui regretă însă totdeuna, când ea îmi va atribui calități pe cari nu le poșed.

*

Nu este durere mai sfășietóre, de cât aceea pentru care nu-ți este permis a imploră consolarea nimenuia.

*

Sinceritatea foarte adese provócă nenorociri mai mari de cât ipocrisia; totuș, de o mie de ori vreau mai bucuros să fiu pentru totă vieța nefellerit, ca sincer, de cât un singur moment fericit, ca ipocrit.

*

Amorul nu se pôte defini; el se pôte simți.

*

Ferește-te de omul lingușitor; el totdeuna este interesat.

*

Nu voiesc ca lumea să me judece după ceea ce aș puté face, ci după ceea ce fac.

Petra-Petrescu.

Adunarea gen. a Asociațiunii aradane

pentru cultura poporului român.

Mântuitorul nostru Isus Christos, după firea sa cea divină, a insuflat viață morților; asta a putut-o face fiul lui Ddeu, carele numai odată s'a pogorit din ceriu. A pretinde așa ceva dela un simplu muritor, seu chiar dela un complex custător din mai mulți muritori, este un ce supranatural; și cu toate acestea pe la noi muritorii se încercă a da viață celor morți. „De mortuis nihil nisi bene“, așa spune proverbul, carele pe românie se pôte traduce: despre cei morți se vorbim numai bine, seu numai adevărul!

Eternă să fie memoria celor 9 seu 10 mii de flo-riși cari s'au inmormântat în sacii cei fără fund ai Asociațiunii aradane! Să nu mai vorbim despre ei, nici de changiarea lor, că de vom spune adevărul, Ddeu știe câte fețe cinstite se vor simți atinse, ma! pôte dintre cei morți alții nu vor avé linișce chiar nici în mormânt! Ddeu să ierte deci păcatele tuturor, cari au par cipat la inmormântarea, nu a Asociațiunii, ci a bănișorilor; noi să continuăm opera începută cu intențiune bună, să reactivăm Asociațiunea aradană, care pentru câțiva ani murise! Să ne încercăm a-i da viață, căci „de veți avé credință numai cât firul de muștar și veți dice muntelui acestuia să se mute, el va ascultă“, dicea mântuitorul cătră învățăceii sei.

Așa diceau și la noi toți ômenii de bine în anul trecut; dar timpul ni documenteză, că nu ajung vorbele; decă nu-s fapte, mortul nu va înviă. Veniți fraților să punem umăr la umăr, să ne dăm mâinile și să lucrăm, că Asociațiunea va înviă! Așa esclamă capul nostru bisericesc cătră toți fiii sei și rezultatul a fost, că de acum doi ani totdeuna luni după dumineca Tomiei inteligența română din Arad și ținutul seu se întruneșce în adunare generală.

Luni în 17 aprile n. pe la ôrele 11 a. m. Il. Sa domnul episcop diecesan ca președintele natural al Asociațiunii a deschis adunarea generală de ăst-timp prin o cuvântare insuflătoare, care a convertit pe mulți desertati și li-a insuflat curagiu și credință pentru mărețul scop. În adunarea generală de an, fiind unele piedeci pentru revederea socoților etc., s'a ales o comisiune de trei, care să caute după lucru și să raporteze în adunarea generală de ăst-timp. Și întră adevăr așa s'a și întemplat: comisiunea, censurând ce a aflat, propune absolutor direcțiunii anului 1880, și adunarea generală se invoieșce, cu toate că din gura dlui raportor al comisiunii s'au auđit cuvintele, că nu se află nici un document despre ceea ce s'a spesat! Timpul toate le curéză; pôte că și cu d'al destea să fim avut deja destul!

Direcțiunea anului 1881, prin raportorul seu comunică adunării generali întregă activitatea sa, care — fiind loiali — abiă o putem lăsă să-și iee locul pe nula. Să nu credeți, că la acesta este de vină direcțiunea! Ședințe în decursul anului s'au ținut destule, dar cu tot zelul domnului director și cu tot focul de paie, ce s'a vėđut în acele ședințe isbucnind din unele piepturi infocate, lucrul n'a voit să mērgă înainte. O mulțime de membri, altcum fôrte abili pentru promovarea scopurilor nobile, nici de cum nu se puteau insuflēți pentru causă. Trebuie deci să fie vre-un demon ascuns, carele pôte numai prin umbra sa, Lună ôră ca mâta din sac prin unghiile sale, alungă din inimile rivnitoare

după vėrtuți ori ce credință întră învierea Asociațiunii, căreia vie fiind nimernicii i-au cântat „vecinica pomēnire!“

Dar să nu întindem vorba! Din voluminosul, dar în esență microscopiosul raport al direcțiunii, puturăm înțelege atăta, că mortul prefăcut în automat, adeca Asociațiunea noastră reinviată poșede o bibliotecă de vr'o 300 de opuri; are la 50 bucăți de mobiliare și în bani gata 525 fl. 11 cr. v. a. pe lângă o obligațiune de 123 fl. dela institutul „Albina“. Direcțiunea propune buget anual de 170 fl. v. a., dar adunarea generală votéză numai 30 fl. v. a. După aceste direcțiuni i se dă absolutor.

Voci multe se aud pentru reinființarea Asociațiunii. Unii pledéză cu multă artă oratorică pentru proclamarea Asociațiunii de înviată, dicēnd, să tragem vel peste cele trecute: am făcut, n'a fost bine, să învățăm! Când se ceteșce însă lista membrilor, acolo se vorbeșce de o mulțime de membri fundatori, cari conform diplomei sânt scutiți pe viitor de ori ce taxe. Să nu te pună păcatul să li dici ca să-și renoiēscă diploma decă a suferit Asociațiunea naufragiu, că o păteșci; ma! și decă li spuni să tragă și ei vel peste cele trecute, dar să respundă cel puțin taxa de membri ordinari, încă întimpini obieciunări destul de fișcăleșeci!

Cu toate aceste voim Asociațiune, respective continuarea celeia... Ddeu știe cum să mai dici că a fost! Să trecem și peste aceste! Presupunem, că am avut și aici destul!

Venind la ordinea ăilei alegerea direcțiunii, fără multe desbateri se alege președinte dl Ieroteiu Beleş vicar în Oradea-mare; vice-președinte dl avocat din Arad dr. Nicolau Oncu; ceialalți se aleg mai cu semă dintre membri locali ai Asociațiunii.

S'au înscris apoi câțiva membri noi, când ne mai fiind alte obiecte la ordinea ăilei, innaltul presidiu declară adunarea generală închisă.

Să închidem și noi ochii întră cele ce s'au întemplat până acum! Tragem vel nestrevedecios peste cele môrte, și avēnd credință numai ca grăunțul de muștar, să sperăm întră adevărata renașcere a Asociațiunii aradane pentru cultura poporului român!

Justiția.

E c h o.

Un engles fôrte bogat trecu canalul și vini la un medic renumit din Viena, ca să-l consulteze.

Abiă întră la medicul, acesta ținū sub nasul englesului o stică, dicēndu-i:

— Mirôsă!

Englesul mirosi.

— E bine, ești vindecat.

Englesul, mirat de acēsta cură grabnică, întrebă ce datoreșce?

— Ô mie de franci, — fu respunsul medicului.

Englesul nu grăi nici un cuvânt, ci scôse din portfoiu un bilet de o mie de franci, și ținēndu-l sub nasul medicului, i dișe:

— Mirôsă!

Medicul mirosi.

— E bine, — reluă englesul, — ești plătit.

Și eși.

*

Două copile se jucă de a cucôna într'un salon.

— Spune-mi, dômna, îți place să coși?

— Oh! nu, dragă, desprețuesc cusutul; de aceea am de gând să învăț pe băbatul meu să-și cârpēscă singur rufe. Și domnia ta, scumpă prietenă, cum ai să-ți dreșezi bărbatul?

— Oh! eu, domnă, nu am să me mărit de loc. Numai, fiind că îmi plac copiii, am să me fac doică.

Găsim într'un diar străin următorul cuvânt german. Rugăm pe cetitorii noștri să se încerce a-l ceti fără a resuflă:

Vierwaldstätterseesalonschraubendampferactienkonkurrenzgesellschaftsbureau.

Acest cuvânt înseamnă: Compania vapórelor celor patru Cantóne.

Marchisa de G. eră întrebată:

— În sfârșit, ce numești domnia ta o toaletă reușită?

— Acea care te face să uiți a privi pe celelalte.

Literatura și arte.

Cugetările unei regine. Sub acest titlu aflăm, că a apărut la București, nu șcim în care librărie, căci noue nu ni s'a trămis, o culegere din cugetările reginei României. Volumul e decorat și cu portretul augustei autóre. Edițiunea este foarte elegantă. Credem, că această carte se va vedé în curénd în tóte salónele române. Prețul nu-l șcim.

Jehova. Acesta e titlul unei narațiuni poetice a reginei României, care a apărut de curénd în limba germană în Lipsia sub numele Carmen Sylva. Subiectul poemei este scos din tradițiunea despre Ahasver. Din diversele figuri ale jidovului rătăcitor, Carmen Sylva a ales pe aceea, care înfățișeză pe Ahasver ca pe simbolul umanității care cercă pe Dumnezeu, care nu se linișește în veci și care se luptă nencelat cu sine însuși. Acest Ahasver cântat de Carmen Sylva cercă necontent pe Dumnezeu, dar nu-l găsește nicăiri. Ride de Mântuitorul, căci un Dumnezeu nu póte să sufere și să moră: rătăcește prin tóte părțile globului, cercă pe Dumnezeu în bătălii ca duce triumfător, dar nu-l găsește; apoi se face cântăreț, și cercă în cântec și amor divinatea, dar însedar. Apoi adună comori, acele zac grămadă înaintea lui, el se odihnește asupra lor și móre de sete; după aceea ajunge un rege puternic, vré sé-și fericéscă poporul, dar trebuie să abdice la tron; ca artist în Florența creză capete-de-operă și crede a găsi în sine pe Dumnezeu, dar vedénd o mamă tinéră cu băiatul seu, își sfarmă statuetele își spintecă tablourile și fuge în Alpi și se ascunde în codrii și acolo își găsește mântuința. În natura liberă, unde omul și animalul, arborele și flórea, renasc purure la viétă nouă, vede el puterea miraculoasă a creațiunii, în esistența eternă recunóște pe Dumnezeu și binecuvéntând pe Jehova, móre între flori mirositoare. Poema, precum se vede, are timbrul filosofiei înalte. Criticii germani constatéză, că lucrarea are multe frumuseți atât în idei, cât și în limbă. Astfel aceea va ocupá un loc onorific în literatura germană.

Școala Practică. Magazinul de lecțiuni și materii pentru instrucciunea primară al dlui Vasile Petri, care va eși în fie-care lună odată, a apărut. Numérul prim conține următoarele materii: Invitare de pnumerațiune; Plan de lecțiuni pentru școle elementare românești, întogmit pe trei-deci de săptămâni de Vasile Petri; Grădina școléi; Limba română; Raport despre vizitarea unor școle în mărțișor; Anunțiu; Bibliografie; Poșta redacțiunii. Prețul pe an 3 fl. plătiți nainte, séu în rate de câte 1 fl. dar anticipate.

Ortografia Academiei române din ce în ce se respândéște mai mult. Aflăm, că și reuniunea învățătorilor din diecesa Aradului a votat introducerea ei în tóte școlele din diecesă. Pré bine. Rațiuni științifice pot s'o combată, dar rațiuni practice nu.

C e e n o u ?

Sciri personale. ^X*Di Petru Piposiu*, profesor la institutul pedagogico-teologic din Arad, carele a intrat și în șirul colaboratorilor noștri prin un articol publicat în treiluniul trecut, la 16 l. c. a obținut la universitatea din Cluș diploma de dr. în filosofie. ^X*Di Gr. Tocilescu*, care a făcut excursiuni archeologice pe marginea Dunărei, la Iglia, Isacea, s'a întors în București.

Regina României s'a însănătoșat complet. Regele a dat în onórea reginei în săptămâna trecută un prând, la care dânsa însé n'a putut luá parte. A fost de față întreg corpul diplomatic, cu dómnele lor, căți-va miniștrii cu dnele lor și alte persóne oficiale asemenea cu dómnele lor.

Hymen. *Di dr. Daniil B. Barcian*, profesor la seminariul Andreian din Sibíu și secretar II al Asociațiunii transilvane, la 16 l. c. ș-a serbat în Craiova cununía cu domnișóra Silvia Oltean.

Sinodul eparchial aradan a ascultat cu multă plăcere cuvântul de deschidere al Pr. SS. părintel-ii episcop Ioan Meșian, care a accentuat cu putere necesitatea înființării unui gimnasiu confesional. Din lucrările sinodului vom notá următoarele: s'a ales o comisiune de 3 membrii: Ieroteiu Beleş, V. Babeș și Nic. Zigre, care să elaboreze până la procsima sesiune sinodală un regulament electoral. Din raportul comisiunii bisericești, raportor prof. V. Mangra, se vede, că pe teritorul consistoriului aradan, în anul trecut poporățiunea a crescut cu 2067 suflete. În institutul teologic se allă 54 elevi, dintre cari numai 13 au esamenul de maturitate, 3 ênși cu 8 clase fără maturitate. La consistor s'au desbătut 50 de casuri disciplinare. Pe teritorul consistoriului oradan poporăciunea s'a sporit cu 1311 suflete. Aici numérul concubinatelor e 1521 părechii, dintre cari 757 s'ar puté cununá. Pentru delăturarea concubinatelor se alege o comisiune de 5 ênși: Ieroteiu Beleş, V. Mangra, V. Babeș, P. Rotariu și dr. G. Popa, care să raporteze la procsimul sinod.

Fundațiunea Hormuzacheștilor. Redacțiunea „Aurorei Române” din Cernăuți propune să se înființeze o fundațiune prin care să se eterniseze memoria familiei Hormuzachi. Totodată face și apel de contribuire în folosul aceleia, care va purtá numirea de „Fundațiunea Hormuzachenilor”. Dorim ca nobila idee să se póta și realisá. Bucoveninii, numai pe sine s'ar onorá, aducénd acest tribut de stimă unei familii care a făcut atât de mult pentru ei, ca dóră nici o altă familie română de acolo. Redacțiunea numitei foi surore a și început contribuirea, subscrind suma de 10 fl.

Societatea română de cântări și musică din Caransebeș tinu luni în 5/17 aprilie 1882 în sala otelului la „Pomul verde” următoarea produciune: 1) *:* „Steluța”, cor pentru voci bărbătești. 2) Scheletti: „Cinel, Cinel”, cor pentru voci bărbătești. 3) Verdi: Arie din opera „Balul mascat”, solo pentru bariton, cântat de dl Nicolau Popoviciu. 4) Georgescu: „Portretul” cor pentru voci bărbătești. 5) Ventura: „Ingerul”, cor pentru voci bărbătești. 6) Aaam: „Junimea parisiană”, cor miest. După produciune urmá danț, în paușă se jucá Bătuta și Călușerul. Mai multe dame apărură în costum național.

Din Arad ni se scrie, că ședința publică a Societății studenților dela institutul pedagogico-teologic, a reeșit bine. Ședința s'a început, conform anunțului din programă, fiind present P. SS. dl episcop diecesan, la 100 de dame și peste 300 de bărbați. Programa a fost escutată foarte prompt și în genere publicul a rémas deplin satisfăcut. Distinsă plăcere au produs „Elisabeta Dómna” și „Cum stăm”? Ceea ce s'a regretat, a fost: angustimea salei.

Medaliile expozițiunii din Sibiu, precum și diplomele, în sfârșit se vor pute trimite esponenților. Aceste sânt deja gata și au sosit la comitet. Medaliile sânt de aur, de asta numai una, care s'a judecat institutului Asilul Elena Dóma; apoi de argint și de bronz. Diplómele sânt de onóre, de recunoștință, de aducere aminte și pe lângă medalii. Medaliile au următórea inscripțiune: „Expozițiunea română Sibiu 1881“. Pe dos se află figura Minervei, cu scut și corónă în mână, ier jos la picioare-i o buhă.

Di Tocilescu în Dobrogea a făcut interesante descoperiri arheologice. La Iglita, vechiul Troesmis, fiind deja cunoscute dóne lagăre, dsa a făcut săpături în cel despre sud, a și descoperit pórtá principală a lagărului la o adâncime de 6 metri și de lungime de 14 metri. De o parte și de alta a pragului, a dat peste bazele a câte unui turn. Săpăturile la pórtá cea mică a lagărului au dat la ivelă urmele unui zid circular. La Macin a aflat o pėtră cu inscripție latină, provenind din ruinele cetății romane de lângă Macin, vechiul Arrubium. La Isaccea a aflat un monument dedicat Diapei Regina.

Mandate poștale între noi și România. Aflăm cu plăcere, că la 1 mai se vor pune în circulațiune mandate poștale între Austro-Ungaria și România. Prin acésta se va răspunde la o trebuință veche și se va înlesni mult trãmiterea unor sume mai mici dintr'una în celelalte țóri. Astfel se vor pute face mai ușor și abonamentele la diare.

Serbări la Bucureși. La Paști și în duminéca Tomei se arangiară la Bucureși în grădina Cișmegiu niște serbări strălucite, în favorul incendițiilor dela Falcu și Némțu. În fruntea acestor serbări se aflau damele din elita societății române. Tot pentru acest scop se va da o reprezentațiune teatrală și un bal, se organizăzã loteria de sub patronagiul reginei, și se arangéazã o serbare pentru copii.

An murit: Simcon Balomirian, fost jude regesc al scaunului Săbișului, fost deputat în dietele Transilvaniei și Ungariei, membru fondator al Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, în al 74-le an al vieții sale, în al 38-le ul fericitei casatorii, după un morb mai îndelungat, în 11 aprilé. Il gelese: Zinea Balomirian, nascută Isac, soție; Mina, măritată Pecurariu; Leontina măritată Roman, fiice; Leontina Elena Pecurariu nepótă; Alesandru Roman, profesor, deputat în Budapesta, dr. Ștefan Pecurariu, advocat în Sibiu, ginéri; Ana Balomirian vėd. Rain; Elisabeta Balomirian, vėd. Isac, sorori; dr. Aureliu Isac, advocat, în Cluș, dr. Pompiliu Isac, senator magistr. urb. în Săbiș, nepoți.

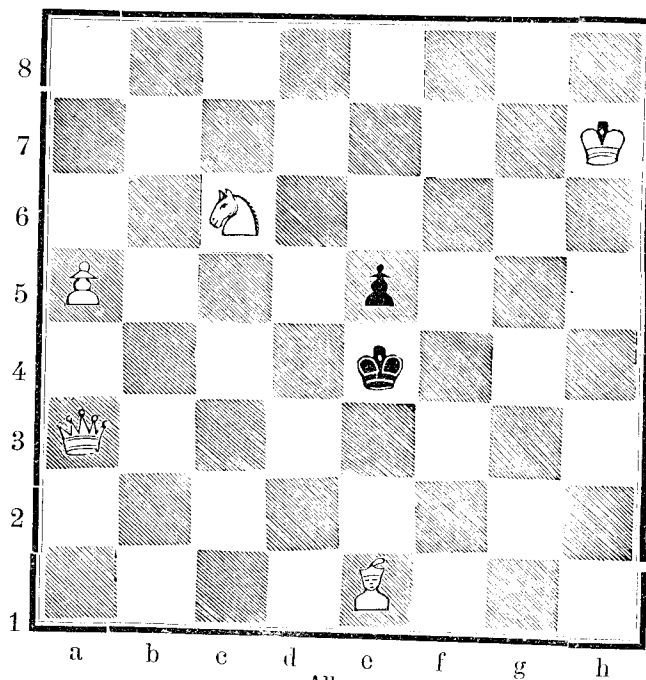
Călindarul sėptemănei.

Dina sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sėrbătóriile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminéca	11	23	M. Antipa ep. Perg.	4 50	7 7
Luni	12	24	Păr. Vasilie.	4 48	7 9
Marți	13	25	S. Muc. Artemon.	4 46	7 11
Mercuri	14	26	Păr. Martin.	4 44	7 13
Joi	15	27	Ap. Aristarch.	4 42	7 15
Vineri	16	28	Mta Agap. și Irena.	4 40	7 16
Sâmbeta	17	29	Păr. Simon.	4 38	7 18

Problemă de șac

de Nicolae Popescu.

Negru.

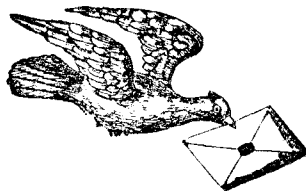

Alb.

Albul începe și la a treia trăsură dice matt.

Terminul de deslegare e 4 maiu. Ca totdeuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Dărci S. C. in S. R. Ve mulțămim pentru gentila atențiune.

Dni M. P. in I. Epistola despre care ne scrii în adevăr nu a ajuns în mâinile noastre.

Dni I. M. in C. Încă n'am avut timp s'o cetim. După cetire, veți primi îndată înștiințarea noastră.

Dni P. V. G. in I. Primit-ați scrisórea noastră din sėptemána trecută?

Dni S. Fl. M. in S. Repețim cererea noastră din epistola ce v'am trãmis în sėptemána trecută.

Arad. Numai scurtat, căci spaciul de care dispuncem pentru de aceste, a devenit îngust.

Invitare la prenumerațiune.

Treiluniul prim, januarie—marté, se înceiã cu nrl 13. Rugãm pe aceia, a căror abonamente espirã atunci și vreu sė aibã foia noastră și mai departe, sė binevoiésca a ne răspunde prețul de prenumerațiune. Fără bani nu se póte trãmité foia nimenuia. Cei ce nu vreu sė mai fie abonați la foia noastră, sânt rugați a ne napoiã nrl acesta, ca sė-i ștergem din registrul abonațiilor noastre.

Totodată deschidem prenumerațiune nouă cu următórele condițiuni: pe april—dec. 7 fl. 50 cr., pe april—sept. 5 fl., pe april—junie 2 fl. 70 cr.

Mai avem câteva esemplare și din începutul anului curent.

Editura Familiei.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósyin Oradea-mare. Strada principală nr. 274.